

ktero pokončati in v kratkem Rusom (?) vzeti, si je angleški admiral Napier naj prvo namenil. Celi otok (ostrov) se imenuje tako še le od leta 1721, ko je zidano bilo mesto Kronstadt (Korona); pred se je imenoval Ričar ali Retusari. Tisti del (proti jutru) tega otoka, ki se je vzdignil naj poprej nad morje, obstoji iz ilovnatega, pešenega in apnénega sveta z gnojcem, kakor bližnja suha zemlja; proti zapadu je zemlja zlo rodovitna, in pomólek (Molo), ki pelje k svetilniku na severno-zapadni strani, polajšuje na tem mestu naplavenje sveta očitno. Proti zahodu je svet tako znižan, da je konec suhe zemlje skor zmirom pod vodo. Morje krog celega otoka je sila plitvo, in tako je sem proti ingriškem in tje proti finiškem bregu. Med ingriškim bregom in med otokom je nalašč izkopana struga, ki je edina pot za barke, pa je zlo ozka, in voda v nji je k večjem le 5 sežnjev globoka; ker se verh tega še rada po hudih viharjih zasipa, jo je neprenehoma trebiti treba. Ne deleč odtod je car Peter I. leta 1703 sozidal grad Kronhlos (Kronschloss) na južnem bregu otoka. Ta grad je sedaj tako rekoč središče tverdnjave, ktere nasíp s kazamatami se ravno počez otoka vleče. Tikama tega grada se derži proti izhodu luka, na 3 oddelke razdeljena in s kamnitnim in lesenim ogradjem obdana; eden teh oddelkov je postaja za kupčijske barke, druga dva, posebno pa tisti, ki je nar širji, sta stanišče le vojnemu brodovju.

Nasproti vojni luki so žagarnice in velike poslopja, kjer tešejo čolne in jambore, tkejo vože, izdelujejo orodje in vlivajo topove, kjer so spravljene jambori (jaderne drevesa), tū je učilnica za mornarje, pet kosarn in pohištvo morskoga vojskovodstva. Zad tverdnjave je malo mestice Koróna, ktero leži na tistem koncu otoka, kateri gleda proti Petrogradu, in ki je tudi od te strani obdan s tverdnjavam enacimi kosarnami in družimi vojnimi poslopji. Unkraj omenjene ozke struge se naravnost iz morja v podobi dveh stolpov dvigate dve tverdnjavi, ena Nikolajeva, druga Katarinina imenovana; povsod je po 4 do 6 verst topov, ena nad drugo, nastavljenih. Sicer pa še od družih strani molijo tū sem morivne žrela topov tako, da nobena barka ne more skozi to strugo, da bi je krogle ne razdjale na male kosce.

Število vojakov v Koroni znese okoli 35.000 mož, med kterimi sta pa le dva bataljona pravih vojakov; blizo 10.000 je taci, ki so obsojeni za delanje v tverdnjavi in ki prebivajo v posebnih jetnišnih kosarnah.

V to tverdnjavo z barkami priti je po vsem tem, kar smo zdaj slišali, zavolj edine ozke poti v iztok Neve, sovražniku skor nemogoče, ako bi mu tudi armada na deželi od ingriškega brega na pomoč bila. Če pa sovražnik premaga to pot, potem je tudi glavno rusovsko mesto Petrograd zgubljeno, ker ta tverdnjava ni kos dandanašnji izurnosti vojaški braniti se, ako se sovražniku le ne smili mesta pokončati.

Sveaborg je luka poglavnega fineškega mesta Helsingfors. Helsingfors je sicer tudi tverdnjava, pa leži tako delječ od morja, da za morsko vojsko nič ne izdá. Luka Sveaborg pa je ograjena tako od 8 na skalovje ležečih tverdnjav, da se je pred malo leti še nepremagljiva mislila, al dandanašnji je tudi umetnost razrušenja in pokončanja takošna, da se hudemu napadu bo težko branila. Ta luka je v pribežališče vsakemu brodovju kaj imenitna, kjer je lega nje izverstna in voda globoka. Al ker skale molé v morje, je posebno za velike barke ob viharjih pot zlo nevarna. Zato tudi tukaj le tiste barke 3. razdelka ostajajo, ktere v Revalu nimajo prostora. Posadka te luke so večidel le vojaki za po suhem.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Koroškega 30. marca. V Marija-jezerski fari na Prevalu, kjer so slavno znane fužine, ki pri očitni skušnji za nar boljše spoznane železnocestne šine delajo, se je nova šola osnovala. Krasno poslopje velja nad 10.000 fl. st., v jeseni bota dva učitelja šolo pričela, ktere je bilo neizrekljivo potreba, zakaj fužinskih in rudarskih otrok je blizo 200, ljudi pa pri plavžu in primogovnicah nad 2000, — pol drugi milion dnarja se na leto tukaj spečá. Pri fari so že veliko let zavolje šole komisionirali — zakaj staro stanje pa tudi uk je spoznano v škofii nar slabiji — zadnjič pred dvema letoma. Nadčelnik je v imenu fužinskih posestnikov obljudil apno, železo in opeko, — al župan se oglasí: „letos še nemoremo zidati“. in tako je celi fari nar manj 2000 fl. k škodi, zakaj Preval ima zdaj lastno šolo, in fara si jo bo vender le tudi staviti morala. — Pričakuje se, da bota že izvoljena učitelja (plača njima bo 800 fl.) tudi pri službi božji prostovoljno pomagala in petje povzdignila, zakaj poje se zde, da je joj! Tudi v Gutštajnskem tergu je ravno tako slabo petje, kjer clo babilonsko krožijo, pri žegnu jo latinsko, pred pridigo slovensko in med sv. mašo nemško derejo, da je kaj!

Preslavni misionar in škof g. Fr. Baraga so se 29. marca skoz Drauberg, Labod in Š. Pavl v Šent-Andrež pripeljali, kjer sta jih dva brata kaplana g. Jože in Juri Reš-a pričakovala*); pojmeta ž njimi v Ameriko. Tako grejo zdaj spet trije duhovniki Lavantinske škofije v Ameriko, tretji je g. Jože Veuc, kaplan v Žavcu na Štajarskem. Bog jih spremlaj! — Ozimina pri nas prav lepo kaže, in dobro leto obeta. Sušec zmirom praši, to je prav; naj le tudi april deží in maj hladí, da bojo žitnice, parne in kleti polni!

Marsikaj družih prigodb bi imel še iz naših krajev pisati, pa bravcov bi menda ne razveselel, zadetih pa tudi ne zboljšal. Zato z Bogom! Cvetko.

Iz Maribora 1. aprila. Včeraj ob pol dveh so se iz sv. Andreja (labudske doline) v Maribor pripeljali prečastiti škof Friderik Baraga; 12 mašnikov jih je pričakovalo. Priljudno njih obnašanje in v resnici apostolska prostota se je vsim kar hitro v serca vtisnila. Našli so škof tukej več svojih rojakov, tako g. Čebaška, dušnega pastirja tukajšnega vojaškega odhranišča, s kterim sta nekdej v Metliki skupej kaplana bila. Razun tega sorojaka so svitlemu škofu tudi se poklonili tukej živeči Kranjci, kakor g. dr. Dolar, medicinalni svetovavec, g. dr. Andrioli, državni pravdnik, g. dr. Traun, advokat, in več družih. Vsakega so bili veseli in so ga v milem domačem jeziku nagovarjali. Vidil sem pri tej priložnosti, da jim je materinski jezik nar ljubši, ker so tako radi v njem kramljali. Tudi zdravico pri obedu, ki ga je njim na čast gosp. fajmošter tukajšne slovenske cerkve napravil, smo jim po slovensko napili, da naj jih mili Bog dolgo ohrani v ponos domovini in v časni in večni blagor Indijanom ameriškimi! Med zvonjenjem in množico ljudstva, ktero je hitro njihov prihod zvedilo, so nas blagoslovivši zapustili in se odpeljali v Gradec, kjer, kakor za gotovo zvémo, jih bodo štajerski in kranjski Slovenci lepo dočakali in svoje poštovanje očitali. Ti pa, draga sestra Kranja, ponosi se s svojim sinom in rodi več enacih žlahnih sinov, kteri delajo za časno in večno srečo človečanstva, in čeravno zunaj domovine živijo, vendar ne zametavajo svojega materinskega jezika, temoč skerbeči še za njegovo izobraževanje in da bi se obogatilo slovstvo domače, pišejo

*) Gospoda Reš-a nista Krajnea, kakor je bilo v „Novicah“ undan rečeno, ampak sta Korošca; tudi g. Arko ni šel z gosp. Baragom, in g. Pirc pojde menda še le za njimi.

prek širokega morja deleč deleč od nas „zlate“ slovenske knjige. Al bodemo mi, kateri noč in dan poslušamo mile glase, s katerimi nas je draga mati govoriti učila, al bodemo mi — rečem — se sramovali teh svetih glasov in zanemarjali dolžnosti, ktere imamo do maternega jezika? Da bi taka bila, nismo vredni, da nam domače polje kruh rodi in nas krepčajo bistri studenci in ljubeznjive gorice s kapljico svojo! Kralovski.

Iz Sovrice. Dolgo že sem čakal, kdaj se bo bolj zvedena roka lotila popisati imenitno naredbo na severozahodnem kraju naše kranjske dežele in naznaniti jo častitim bravcom „Novic“. Ali zastoj. Ker tedaj bolj umni možaki molče, naj Vam jaz povém o tem, kolikor vém in znam. Mislim namreč sekvestracijo Jelóvice.

Jelóvica je velik gojzd na Gorenškem, ki se raztega od Kroke do Nemškega Rovta na Tominskem po dolžini, med Bohinjem, Blejskim, Radoliškim na severu, in med Sovrico in Dražgošami na jugu po širjavi. Vés ta gojzd meri 43.000 oralov. Razdeljen je od nekdanj sem med razne lastnike: kmete, fužinarje, grajščake itd. Koliko lesa so vsako leto za stavbo, za kurjavo, za oglje po fažinah, posebno pa za kupčijo z diljami v njem posekali, ne dá se povedati. Neusmiljeno so nekteri po njem gospodarili, ne zmenivši se: kaj bodo pa naši vnuki imeli? Ne zadovoljni z uživanjem obresti, bili so že zdavnej istino samo načeli. Pojdi le iz Sóvrice čez planino v Bohinj, viditi tolike goličave, kjer je nekdanj krasen les stal, vzdihnil boš nehotoma: Tukaj se začinja nov, pust Kras! Ker je toliko lesa iz tega gojzda po jadranskem morju — Bog vé, kam vse? — splavalo, in ker ni nikdo za spodrejo novega lesa skerbela, kaj bi bilo na zadnje z našimi fužinami, pri kterih se toliko ljudi živi? od kod drugi za domačo rabo potrebni les? Zares, enaka revščina bi se bila s časom iz takega kratkovidnega pokončevanja izcimila, kakoršnja tare uboge Istrijane.

Otetí torej imenovani gojzd gotovemu poginu, in odverniti toliko iz tega izvirajočih nadlog, izročila ga je visoka vlada s 1. februarjem t. l. sekvestru. Pravice do lasti obderží tudi zanaprej vsakdo, kakor jih je pred sekvestracijo imel, vendar s to vtesnjavo, da prihodnjič ne sme nikdo nikakoršnih pridelkov iz Jelóvice vzeti brez izrečnega privoljenja v to postavljene oblastnije. Ta bo skerbela za zboljšanje sem ter tje že zelo poškodovanega gojzda, za spodrejo mladega lesa, z besedo: vredovala ga bo na vse strani po vodilih modrega gojzdnarstva, in pričakovati smemo, da ga bo v boljšem stanu kdaj lastnikom izročila, kakor ga je sedaj v svoje roke prejela. Da bi se pač povsod taka vredba vpeljala, ne bilo bi se nam potem treba bati angležkih kramarjev v naše gojzde! Sóvriški.

Iz Ljubljane. Ker nam iz dežele skerbne vprašanja dohajajo: ali se je res potopila cela barka, po kteri so se naši novinci iz Tersta v Dalmacijo peljali, damo na znanje, da je ta govornica od konca do kraja laž.

Novičar iz mnogih krajev.

Dunajski vradni časnik od 1. aprila je že razglasil ceremonije, ki bojo na Dunaji 23. t. m. ob dohodu presvitle princesnje Elizabete, neveste cesarjeve, in 24. t. m. pri slovesni poroki Njih veličanstva. — Namesto kolkovanega (štempljanega) papirja pridejo v našem cesarstvu prihodnjič marke, ktere, kakor za pisma, se bojo kupovale in pritiskovale na papir, ki ima kolkovan (štempljan) biti; kdaj se bojo te marke začele, se bo

na znanje dalo pozneje. — Cesarska vlada bo tobakovo perje na Horvaškem in Slavonskem vprihodnje nekoliko dražji plačevala. — Po naj višjem sklepu od 14. t. m. je osnovano tudi število in plačilo telegrafnih uradnikov. — Dostaviti imamo še k podeljenju c. k. sodijskih služb po novi osnovi, da za predsednika deželne sodije v Terstu je izvoljen dr. Fr. Ausec, za predsednika kupčijne in pomorske sodije Bern. Riccabona žl. Reichenfels, za predsednika okrožne sodije v Gorici dr. Ant. Zima, v Rovinu pa Aleks. Božan; — za svetovavce c. k. višje deželne sodije v Terstu so izvoljeni Karl Sirk, Jož. Glacić, Dom. Poliso, Jan. baron Vlah, Fr. Werzer, Karl baron Kodelli, Ces. žl. Benoni, Jan. Dolinar, Karl Rumer, kot višji državni pravdnik, in Frid. žl. Attlmayer. Pri novosnovani horvaško-slavonski banski sodii je za predsednikovega namestnika izvoljen žl. Maks. Rusnov, za predsednika Zagrebske dež. sodije žl. Karl Klobucarić, za svetovavca pri ti sodii dr. Fr. Tomšić. — za predsednika pri komitatni sodii v Oseku žl. Tom. Gvozdanović, v Reki Jož. Tosoni, v Varaždinu Fr. Novak, — za svetovavce banske sodije Jan. Zidarić, Karl Koretić, Lud. Cimiotti, Ernest baron Aichelburg, Jož. Schwab, Fr. Kukuljević, dr. Mat. Rulic, Jan. Kobler, Fr. Pisacić, Jan. Mazuranić kot višji državni pravdnik, in Fr. Spun. Dr. Andrej Lušin, sedaj državni pravdnik v Novem mestu, pride za višjega derž. pravdnika v Temešvar. — Iz turško-rusovske vojske povejo naj novejšo rusovske naznanila, da so Rusi 28. sušca Hirsovo, Isakčo in Badagh Turkom vzeli, in da ima rusovska armada svoj glavni stan že v Hirsovi, — ako je to vse res, je cela Dobrudža v oblasti Rusov; tako so ravnali tudi v vojski leta 1829; tudi takrat so začeli vojsko s posedo Dobrudže, z oblego terdnjav v Macinu in Hirsovi in z obdajo Silistrije in Ruščuka; na vsako vižo morate Silistrija in Ruščuk pasti, ako hočejo Rusi naprej v serce Turcije iti, kar jih bo tolikanj težji stalo, ker Omer-paša z glavno armado stoji okoli Šumle in v Šumli. Po tem takem bo kmalo slišati od velike bitve. Omer-paša je bil poslednji čas v Ruščuku, in od tod je šel v Silistrijo. Bralo se je na dalje, da so Turki Ruse, ko so hotli neki otok na Donavi, Turtukaju nasprot, posesti, tako premagali, da je 2000 Rusov mertvih ostalo. — Francozki vojskovodja St. Arnaud gré namesti konca tega mesca že 10., princ Napoleon pa 4. dan t. m. na Turško. Do maja pride 50.000 Francozov na Turško. Francozke barke za izhodnje morje so bile zadnji dan sušca za odhod pripravljene; Napier se je s svojim brodovjem vlegel pri otoku Moen. — Černogorci se pripravljajo za vojsko zoper Turke, ker jim je, kakor „Agr. Zeit.“ pravi, za to povelje došlo iz Petrograda. — V Azii se še ni mogla vojska začeti, ker na gorah se topivši sneg je velike povodnje napravil. — V Jeruzalemu so se katoličani in staroverci že večkrat hudo zbili.

 Seme debelega korenja je bilo hitro do čistega pobrano, žal je kmetijski družbi, da ne more vsim vstreči, ki so se za-nj priporočili. Bo pa drugo leto.

Stan kursa na Dunaji 3. aprila 1854.

Obligacije	5 %	83 ³ / ₄	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	78 fl.
državnega	4 ¹ / ₂ %	75 ¹ / ₂	fl.	Windisgrac. „ „ 20 „	27 ³ / ₈ „
dolga	4 %	66	fl.	Waldstein. „ „ 20 „	29 ¹ / ₄ „
	3 %	54	fl.	Keglevičeve „ „ 10 „	10 ¹ / ₄ „
	2 ¹ / ₂ %	42 ¹ / ₂	fl.	Cesarski cekini.	6 fl. 26
Oblig. 5% od leta 1851 B		107	fl.	Napoleondor (20 frankov)	11 fl. 9
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		82 ¹ / ₂	fl.	Suverendor	18 fl. 50
Zajemi od leta 1834		208	fl.	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1839		115 ³ / ₄	fl.	na 100 fl.	38 ¹ / ₂ fl.